

Szerk. az olvasóhoz

Budapesten égtek a Tórák *Szimbat Tóra*, azaz a Tóra örömnepén 5777/2016-ban, auschwitzi természetű és asszociációjú égésnyom-sebeket hagyva maguk után. Micsoda anti-öröm, micsoda anti-ünnep. Micsoda üzenet! Súlya alatt eltörpülnek az ún. felelősség – gondatlanság? szándékosság? – felhorgadó kérdőjelei. Mert: vajon mindez kinek az üzenete? S még inkább: kik a címzettek köre?

S ennél csak az a laza könnyedség a figyelmetesebb (szomorúbb), ahogy itt, Budapesten az élet oly katarzis-hiányosan sodródik tovább. (Hová?)

Mindezzel párhuzamban hasonló megrendülés-hiányosan múlik ki a magyar sajtó ugyanebben a térben és időben. A reformkor megalapozta intézményrendszer, a magyar kultúra mindenkor hajtómotorja és archívummá kikristályosodó folyama úgy látszik felszívódni emlékké, hogy nem váltja fel „valami más” („kell!”). Ha akarjuk, ha nem (*nem!*), ez az a környezet, amelynek felgyorsuló vizén a mi vállalkozásunk is bukdácsol (a lehet, már nem is messzi vízesés felé), s ezért, mi sem természetesebb, hogy áthatja anyagát és hangját, lehetőségeit. (Éppen 28. évéhez érve – behozva az távot, amelyet Patai József állított föl, aki 1911-től az 1939-es alijájáig tartóan vezette az *ő Múlt és Jövő*-ét.)

Bármilyen furmányos turpisságok és cselek keretében is zavarták le ezt a 21. század eleji sajtótlanítást, a Mikszáth vagy Cholnoky László (akik, mint minden nagy magyar író, tradicionálisan újságírók voltak, vajon ma hova dolgoznának?) tollára való, (dzsentris) hamiskártyás tempójú kombinációk nem homályosíthatják el előttünk, hogy mindez nem kormányok (és azok fői), s nem a hatalom diktatórikus akaratából alakult ilyen gyászos kultúrahányá – hanem a magyar társadalom belső szerkezetét és állapotát tárják fel előttünk, a maguk igaz meztelenségében.

A magyar társadalom ezúttal szabad: választását, megnyilvánulását fogadhatjuk – így, vagy úgy.

Lehet, „judeomórickás” asszociáció („Kőbányai János amolyan judeomán Móricka: mindenről a zsidók jutnak eszébe” – Vári György: „Magyar, zsidó, két jó barát”, *Magyar Narancs*, 2007. jan. 17.), vagy inkább levezetés, de az előttünk pergő filmet mint a magyar zsidóság „kiszántásának” késleltetett utóhatás-végjátékát szemléljük – azok kiszántását a sajtó alapozású kultúra-„kivirágzás” televényből, akik a reformkor energiáihoz több generáción keresztül csatlakoztak.

Mostanra ért be a kor, amely – végre! (de keserű ezt a tisztánlátást üdvözölni) – letépte a túlélők és itt maradók munkájának a gulyásdiktatúrával összenőtt függönyét. S ezért pörén állíthatja elénk a „kiszántás” munkája mértékét és következményét.

Amikor oly tragikusan felszabadító és le-sújtó árvaságban elfoglaljuk a helyünket a lelátón – *apáink nélkül a meccsen*.

TARTALOMJEGYZÉK
TABLE OF CONTENTS

- 2 Kardos Péter zuglói főrabbi: Má nistáno?
(temetési beszéd az elégett Tóra-tekercek fölött)
Péter Kardos, Chief Rabbi of Zugló, “Ma nishtana?”
(Funeral speech about the burnt Torah scrolls)
- 4 Goldstein Imre versei
Imre Goldstein, Poems
- 6 Heller Ágnes: Hegedűs D. Géza Márai Sándor szerepében (színikritika)
Ágnes Heller, “Géza D. Hegedűs in the Role of Sándor Márai” (Theater criticism)
- 8 „Az én mentális térképemen ugyanaz, mint a Leitner Aranka mentális térképe” –
Dorogi Katalin interjúja Hegedűs D. Gézával
“My mental map is exactly the same as the mental map of Aranka Leitner,”
Katalin Dorogi’s Interview with Géza D. Hegedűs
- 2 Erich Fried versei
Erich Fried, Poems
- 14 Történelmi kiegészés a XX. század küszöbén; A harmadik évezred történelme
(Kőbányai János interjú Simon Peresszel)
“Historical Accord at the Beginning of the Twentieth Century” “The History of the Third Millenium” (János Kőbányai’s interviews with Simon Perez)
- 17 Simon Perez: Izrael születésének tolófájásai (Ben Gurionról) (könyvrészlet)
Simon Perez, “Birth Pangs of Israel’s Origins” (on Ben Gurion) (detail)
- 34 Apáink nélkül a meccsen (képriport)
At the game without our fathers (photo report)
- 36 Kőbányai János: Szálljunk ki (novella)
János Kőbányai, “Let’s Get Off” (short story)
- 41 Molát Ferenc: Búcsúztató Hidvégi György temetésén a Kozma utcai neológ temetőben
Ferenc Molát, “Farewell Speech at the Funeral of György Hidvégi”
(In the Kozma Street neolog Jewish cemetery)
- 45 Deutsch Tamás beszéde az Új Hidegkuti Nándor Stadion avatásán
“Tamás Deutsch’s Speech at the Dedication of the Új Hidegkuti Nándor Stadium”
- 47 Orbán Viktor beszéde az Új Hidegkuti Nándor Stadion avatásán
“Victor Orbán’s Speech at the Dedication of the Új Hidegkuti Nándor Stadium”
- 41 Kőbányai János: Futball és modernitás. Az MTK-jelenség háttere (publicisztika)
János Kőbányai, “Football and Modernity: The Background of the Phenomenon of the MTK” (article)
- 49 In memoriam Márkus György
In Memoriam: György Márkus
- 50 Heller Ágnes: A legjobb barátom (személyes visszaemlékezés)
Ágnes Heller, “My Best Friend” (remembrance)
- 53 Vajda Mihály: Márkus Gyuri (személyes visszaemlékezés)
Mihály Vajda, “Gyuri Márkus” (remembrance)
- 54 Weiss János: Megőrizni és meghaladni (tanulmány Márkus Györgyről)
János Weiss, “To Preserve and to Transcend (study on György Márkus)
- 64 Tom Teicholz: “Hineni, hineni, Készen állok, Uram.” Leonard Cohen elhívása (cikkek)
Tom Teicholz, “Hineni, hineni, I am ready my Lord”: Leonard Cohen’s Calling” (article)
- 68 Erdei-Brüll György: A hat Tóra üzenete (beszámoló és képriport)
György Erdei-Brüll, “The Message of the Six Torah Skrulls (report and photo report)
- 72 Frigyesi Niran Judit: Az ősök földje, ahonnan száműztük magunkat. Gondolatok Forgách András könyve olvasása közben (Élő kötet nem marad, Jelenkor, 2015)
Judit Niran Frigyesi, “Land of our ancestors, from where we have exiled ourselves: Thoughts about András Forgách’s book” (No living book remains, *Jelenkor*, 2015) (essay)
- 80 Rockenbauer Zoltán: A visszajára fordított táj (Valkó László képeiről)
Zoltán Rockenbauer, “Landscape Turned Inside Out”
(About the paintings of László Valkó)
- 86 Árvai Mária: Ország Lili első magyarországi gyűjteményes kiállítása (tanulmány)
Mária Árvai, “The First Hungarian Exhibition of Lili Ország’s Collected Works, (essay)
- 96 Péntek Orsolya: Carl Lutz és a nyugodt ország (tanulmány)
Orsolya Péntek, “Carl Lutz and the Peaceful Country” (essay)
- 104 Louise O. Vasvári: Nem és emlékezet a táplálkozási élettörténet-írásokban a holokauszt idején és után (tanulmány)
Louise O. Vasvári, “Gender and Memory in Memoirs about Nutrition during and after the Holocaust” (study)
- 141 Figyelő
Observer